

Innvandrere og utdanning:

Med utdanning i bagasjen?

Du spør deg kanskje hvorfor i all verden Statistisk sentralbyrå (SSB) er interessert i å vite noe om hvorvidt personer som flytter til Norge har med seg utdanning i bagasjen? Ett svar er at det er viktig å vite noe om hvilke ressurser i form av utdanning som finnes i Norge. Befolkningen i Norge består ikke bare av personer som både er født, oppvokst og utdannet i Norge. SSBs utdanningsstatistikk har i mange tiår gitt et godt bilde av disse personene. Utdanningen er å få til god statistikk også for de andre. Økt kunnskap kan gjøre det mulig å sette i verk tiltak for at flere får brukt sine evner, og derigjennom bidra til å bedre situasjonen for ulike grupper. Det er et mål å få til bedre integrering i samfunnet av personene som flytter til Norge. Da er det viktig å vite noe om hvor mye kompetanse og hva slags kompetanse de som kommer flyttende har med seg fra hjemlandet eller andre land. For at andre skal få mulighet til å planlegge hvor mange som kan ha behov for tilbud om opplæring, er det også viktig å vite noe om hvor mange som aldri har fått fullført noen opplæring, skolegang eller utdanning.

Elisabeth Dalheim

En del av folketellingen

I Statistisk sentralbyrå har arbeidet med å planlegge årtusenets første folke- og bolig telling pågått i flere år. Alle skal telles, også de som har flyttet til Norge fra et annet land. Ett av kjennemerkene i folke- og bolig tellingen er utdanning.

Mange land gjennomfører folke- og bolig telling i forbindelse med årtusen skiftet, også Norge. Den 3. november i år skal alle i Norge telles. Boligene skal telles gjennom en spørreskjemaundersøkelse. Persondelen i folketellingen skal være basert på registre som Statistisk sentralbyrå allerede har. Det er lagt ned mye arbeid i å forbedre og sikre kvaliteten i de ulike registrene som skal benyttes for å lage et korrekt bilde av Norge den 3. november 2001 for ettertiden. Hele befolkningens utdanning er en viktig del av det bildet som skal lages av Norge.

Opplysningene om utdanning hentes fra registeret over befolkningens høyeste utdanning (BHU). I 1999/2000 gjennomførte SSB en spørreskjemaundersøkelse for å komplettere utdanningsstatistikken slik at den kunne bli bedre for hele befolkningen i Norge. I forbindelse med folke- og bolig tellingen i 1990 ble det også gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant innvandrere (Vassenden 1991). Det største kvalitetsproblemet med BHU har vært at det manglet utdanningsopplysninger for de aller fleste som innvandret til Norge, og som ikke kom i kontakt med det norske utdannings systemet. Når det mangler utdanningsopplysninger for mange av innvandrerne, blir det vanskelig å foreta omfattende sammenligninger av utdanningsnivået mellom innvandrere fra ulike land eller landgrupper. Problemet har også vært at det ikke har vært mulig å si noe om forskjellen mellom den delen av befolkningen vi har registrert utdanningsnivå for, og den delen vi manglet opplysninger om.

Elisabeth Dalheim er førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for folke- og bolig telling (elisabeth.dalheim@ssb.no).

Utfordringer i kø

Målgruppen for spørreskjemaet var personer som det manglet opplysninger om i SSBs utdanningsstatistikk. Fellestrekket med alle som fikk tilsendt spørreskjema var at de hadde kommet flyttende til Norge fra et annet land. De cirka 90 000 personene som skulle få spørreskjema var overhodet ikke noen homogen gruppe. Denne gruppen besto for eksempel av sykepleiere fra våre naboland, eksperter med høy kompetanse headhundet fra hele verden av høyteknologibedrifter, familier og enkeltpersoner som av en eller annen grunn hadde måttet flykte fra sitt opprinnelige hjemland.

SSB hadde en målsetning om at alle uansett hvor mye utdanning de hadde fullført, eller om de i det hele tatt hadde skolegang, skulle kunne forstå spørreskjemaet. Det finnes mange ulike typer av utdanningssystemer rundt om i verden. Det var en stor utfordring å få alt inn i et skjema som alle, uansett landbakgrunn, skulle ha forutsetning for å forstå og fylle ut riktig. SSB la derfor ned mye arbeid i å få til et enkelt spørreskjema som skulle kunne forstås uansett landbakgrunn, innvandringsgrunn og utdanningsbakgrunn. De behersker ulike språk. Begreper kan forstås på andre måter enn det den som skrev teksten på det opprinnelige språket hadde tenkt seg. Utformingen av skjemaet var derfor av stor betydning for kvaliteten på utdanningsdataene som skulle samles inn. I forarbeidet ble det også brukt samtalegrupper der mennesker med ulike fellestrekk ble samlet for en kort stund for å utveksle meninger og erfaringer om spørreskjemaet, informasjonsbrevet og temaet for spørreskjemaundersøkelsen (Rønning 1999). Samtalegruppene kalles fokusgrupper, og hadde her altså fokus på utdanning.

I noen av fokusgruppene ble det samlet personer fra land som ut fra erfaringer fra tidligere undersøkelser ville være lite tilbøyelige til å svare. Tidligere undersøkelser i SSB har vist at frafallet er stort i spørreskjemaundersøkelser blant innvandrere (Vassenden 1991, Gulløy mfl. 1997). Gruppene besto av personer som var en del av populasjonen som skulle få spørreskjema. En av fokusgruppene var en kvinnegruppe fra Pakistan, en annen besto av personer fra Marokko og Somalia, og en av personer fra Bosnia-Hercegovina. I en annen fokusgruppe var innvandrere fra England og USA samlet.

Systematisk analyse av diskusjonene om utdanning, begrepene som skulle brukes og deltakernes kommentarer til spørreskjema og informasjonsbrev ble foretatt i etterkant av gjennomføringen av fokusgruppene. Erfaringene fra fokusgruppene og en pilotundersøkelse dannet grunnlaget for de endelige versjoner og utforming av informasjonsbrev, spørreskjema, svar- og utsendingskonvolutt (Dalheim mfl. 1999 og Kleven mfl. 1999).

Til slutt besto utsendingen til de om lag 90 000 personene av et kort spørreskjema og et informasjonsbrev hvor mottaker ble orientert om undersøkelsen. Spørreskjema og informasjonsbrev forelå på arabisk, engelsk, tyrkisk, urdu, vietnamesisk, albansk og serbokroatisk. Undersøkelsen hadde hjemmel i lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå av 16. juni 1989 nr. 54 (statistikkloven) §§2-2 og 2-3, noe som betydde at alle som fikk tilsendt skjema hadde plikt til å svare.

Utradisjonelt til verks

For at en spørreskjemaundersøkelse skal lykkes og data skal bli gode, er en av forutsetningene å få folk til å svare! Gjennom samtalegrupper ble det klart hvor engasjert de aller fleste var i temaet utdanning. Utdanning er noe

som engasjerer, og som alle har et forhold til på godt eller vondt. Samtidig innrømte også mange at det ikke var sikkert at de ville ha svart på en slik spørreskjemaundersøkelse om utdanning hvis de ikke hadde hørt om den fra før. I samtalegruppene som ble gjennomført ble diskusjonen livlig da de etter hvert begynte å diskutere om utdanningen deres ble verdsatt i Norge. Mange av innvandrerne gikk i fokusgruppene med liv og lyst inn i rollen som SSBs gode hjelpere. De foreslo mange nyttige navn og organisasjoner som SSB burde ta kontakt med for å få råd om hvordan prosjektet best kunne nå frem med informasjon om spørreskjemaundersøkelsen. Deltakerne kom også med konkrete forslag til hva prosjektet burde gjøre.

I prosjektperioden skaffet vi oss oversikt over organisasjoner blant innvandrere, og hadde informasjonsmøter med flere ildsjeler og nøkkelpersoner i innvandrerorganisasjoner. Blant annet fikk prosjektet holde innlegg i rådet for innvandrerorganisasjoner i Oslo, og prosjektet holdt også informasjonsmøter på skoler i Oslo hvor personer som kommer til Norge går på norsk-kurs. Jungeltelegrafene spredde ryktet om at SSB nå skulle samle inn opplysninger om utdanningen til innvandrere, og ryktet hadde nok positivt fortegn. For nå begynte prosjektet å motta invitasjoner fra ulike fora og møter hvor innvandrere møtes. Målet var at så mange som mulig skulle ha hørt om undersøkelsen før de fikk sjansen til å kaste spørreskjemaet fra SSB i søppelkassen.

Mye positiv nysgjerrighet møtte oss da vi hadde stand på innvandrerkafeer i Oslo, og holdt foredrag rundt om der innvandrere møttes. Plakater og spørreskjema ble delt ut og hengt opp. Prosjektet gjennomførte også møter med imamer, og fikk invitasjon til å tale fra imamens plass i en moské. Så en fredag i november 1999 fikk to kvinnelige SSB-ere komme inn i moskeen for å snakke om spørreskjemaundersøkelsen og der oppfordre til å sende inn skjema. Det gode samarbeidet med innvandrerorganisasjoner var med på å sikre at mange sendte inn spørreskjema til SSB om den utdanningen de hadde tatt i utlandet.

Overveldende respons

SSB opprettet en svartjeneste hvor de som fikk spørreskjema om utdanning kunne ringe gratis hvis de trengte hjelp til å fylle ut spørreskjemaet. Svartjenesten var bemannet med representanter fra de største språkgruppene som til sammen kunne svare på albansk, arabisk, engelsk, farsi, fransk, nederlandsk, italiensk, makedonsk, persisk, serbokroatisk, somalisk, spansk, tyrkisk, tysk og vietnamesisk. Til sammen kom cirka 6 000 telefonsamtaler inn på det grønne nummeret. Her ble det ikke bare stilt spørsmål til spørreskjemaet. Mange som ringte inn var fortvilet fordi de ikke får bruke utdannelsen sin fra hjemlandet i Norge. Høyt utdannede personer fortalte om tilfældige vaskejobber, med inderlig håp om at de snart skulle bli innkalt til intervju på en av de utallige jobbene de søkte på. Andre igjen var fortvilet fordi barna ikke fikk begynne i barnehage, og for at de kom til å falle av i undervisningen så snart de begynte på skolen fordi foreldrene som gikk hjemme med barna, ikke kunne lære barna norsk. Det er nok en del av dem som ringte inn, og mange andre innvandrere med dem, som venter på at det etter folke- og boligtellingsen skal bli mulig å koble opplysningene som ble samlet inn i spørreskjemaundersøkelsen om utdanning med yrke. Da kan kanskje SSB vise klart og tydelig at det er veldig mange innvandrere som ikke får jobb som står i forhold til utdanningen sin fra hjemlandet? Det gjenstår å se.

Til slutt hadde hele 84 prosent av dem som fikk spørreskjema returnert det til SSB.

Innvandrere har høyere utdanning enn personer med norsk landbakgrunn

Blant personer med innvandringsbakgrunn er det flere som har utdanning på universitets- eller høgskolenivå enn blant personer med norsk bakgrunn. Noen har aldri fått fullført noen utdanning i det hele tatt, eller har aldri gått på skole. Samtidig varierer utdanningsnivået mye etter innvandrernes landbakgrunn.

27 prosent av personene med innvandringsbakgrunn har utdanning på universitets- eller høgskolenivå, mot 21,5 prosent av personene uten innvandringsbakgrunn.

Andelen med uoppgitt utdanning varierer mye med landbakgrunn, og er minst for norskfødte med 0,5 prosent, og størst for personer med Somalia som landbakgrunn med 31,5 prosent. Uoppgittandelen er tatt med i tabellene som egen gruppe. Oversikten over høyeste fullførte utdanning som presenteres her, er derfor minimumstall. Før spørreskjemaundersøkelsen ble gjennomført var uoppgittandelen oppe i over 90 prosent for noen land. Fra-fallet er fulgt opp nøye, og det viste seg at det var lettest å få inn postale svar fra gruppen som ikke har fullført noen utdanning og gruppen med utdanning på universitets- og høgskolenivå eller videregående-skole-nivå (Kleven mfl. 1999).

Flest med høy utdanning fra Sveits, færrest fra Tyrkia

Innvandrerbefolkningen i Norge er ingen homogen gruppe, og det er til dels svært store forskjeller i utdanningsnivået etter hvor innvandrerne kommer fra. Andelen med universitets- eller høgskoleutdanning varierer fra 9 til 44 prosent, etter landbakgrunnen til innvandrerne. Innvandrere fra Tyrkia har lavest andel med høyere utdanning, mens innvandrere fra Sveits har høyest andel med høyere utdanning. Også blant innvandrere fra blant annet Frankrike, Nederland og Sør-Afrika har om lag 40 prosent høyere utdanning. Til sammenligning har 21,5 prosent av de med norsk bakgrunn fullført en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Ofte er ikke innvandrerne representative for utdanningsnivået i landet de kommer fra, men har gjerne betydelig høyere utdanning enn sine landsmenn.

Innvandrerens utdanningsnivå

Her presenteres noen tall fra utdanningsstatistikken for 1998 etter at data fra spørreskjemaundersøkelsen er integrert i SSBs utdanningsstatistikk. Tallene for 1999 var ikke klare da artikkelen ble skrevet. Når artikkelen trykkes, er tall for befolkningens høyeste utdanning 1999 frigitt av Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk. Statistikken over befolkningens utdanningsnivå omfatter den høyeste fullførte utdanningen til alle personer 16 år og over som er registrert bosatt i Norge. Statistikken er individbasert og bygger på den årlige individstatistikken over avsluttet utdanning som blir hentet inn fra de enkelte lærestedene. I tillegg hentes det inn opplysninger om nordmenns utdanning fullført i utlandet fra Statens lånekasse for utdanning. Data fra spørreskjemaundersøkelsen har oppdatert opplysningene om utdanningsnivå.

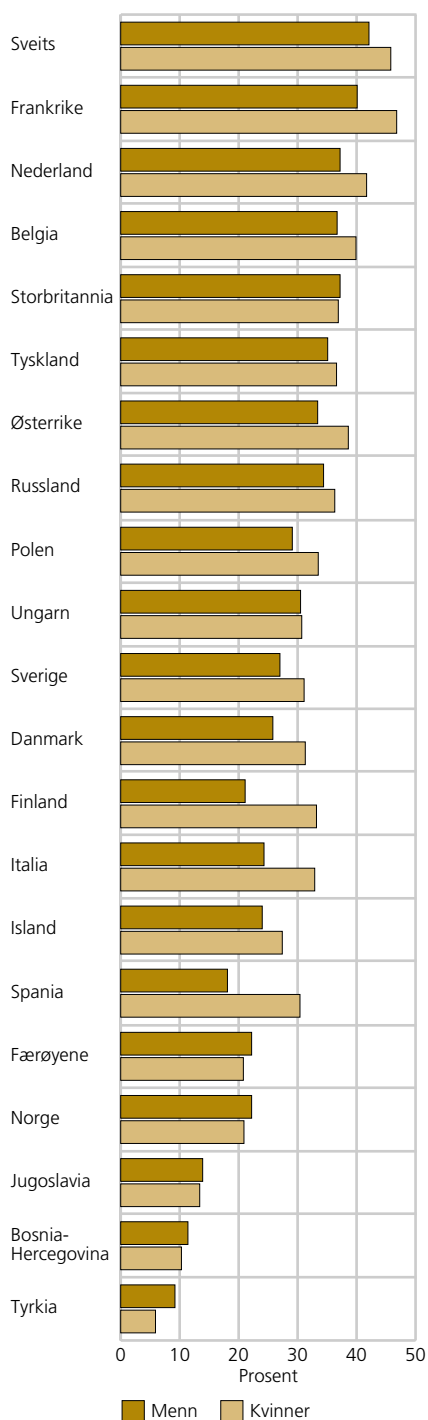
Personer som har fullført høyere utdanning deles ofte i to grupper. Personer med lang høyere utdanning har fullført en utdanning av en varighet på minst 4 ½ år, mens de med kort høyere utdanning har fullført en høyere utdanning av en varighet på 4 år eller mindre.

Landbakgrunn viser til eget, mors eller fars fødeland. Personer med annen landbakgrunn enn norsk er her definert som personer med innvandringsbakgrunn.

Tabell 1. Personer 16 år og over, etter høyeste fullførte utdanning og innvandringsbakgrunn. 1998. Prosent							
Innvandringsbakgrunn	I alt (N=100)	Uoppgitt	Høyeste fullførte utdanning				
			Ingen fullført utdanning	Grunnskolenivå	Videregående-skolenivå	Kort høyere utdanning	Lang høyere utdanning
I alt	3 522 058	1,6	0,3	23,0	53,2	17,8	4,2
Personer uten innvandringsbakgrunn	3 200 719	0,5	0,2	23,8	54,0	17,5	4,0
Personer med innvandringsbakgrunn	321 339	12,1	1,3	14,5	45,0	20,2	6,9

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Figur 1. Europa¹. Andel med universitets- og høyskoleutdanning, etter landbakgrunn og kjønn. 1998. Prosent

¹ Bare land med over 1 000 bosatte i Norge er med.
Kilde: Utdanningsstatistikk.

Tabell 2. Personer 16 år og over, etter høyeste fullførte utdanning og landbakgrunn¹. 1998. Prosent

Landbakgrunn	I alt (N=100)	Uopp- gitt	Ingen fullført utdan- ning	Høyeste fullførte utdanning			
				Grunn- skole- nivå	Videre- gående- skole- nivå	Kort høyere utdan- ning	Lang høyere utdan- ning
I alt	3 522 058	1,5	0,3	22,9	53,2	17,8	4,2
Norge	3 200 719	0,5	0,2	23,8	54,0	17,5	4,0
Europa	194 014	11,2	0,6	14,1	45,0	21,6	7,5
Afrika	19 524	19,5	3,0	12,9	42,6	16,7	5,3
Asia	68 126	14,1	3,2	17,5	45,4	15,7	4,1
Nord- og Mellom-Amerika ..	28 819	9,0	0,5	11,8	43,7	24,9	10,3
Sør-Amerika	9 174	9,9	1,3	12,9	53,1	17,3	5,5
Oseania	1 682	14,6	0,4	9,6	43,5	25,4	6,5
Utvalgte land fra Europa²							
Sveits	1 902	6,2	0,1	7,6	42,2	32,8	11,2
Frankrike	3 469	16,0	0,5	7,5	32,8	27,8	15,5
Nederland	5 767	8,0	0,2	9,5	42,9	27,9	11,4
Belgia	1 201	11,7	0,4	10,2	39,4	25,9	12,4
Storbritannia	21 614	8,0	0,3	11,5	43,1	28,5	8,6
Tyskland	17 244	6,6	0,2	10,8	46,4	23,8	12,1
Østerrike	1 750	5,8	0,3	9,4	48,7	26,4	9,5
Russland	1 934	26,8	0,2	5,5	31,8	16,4	19,4
Polen	6 613	7,6	0,4	12,8	47,4	19,4	12,4
Ungarn	2 594	4,0	0,4	14,6	50,5	22,0	8,6
Sverige	41 314	12,8	0,4	14,2	43,5	22,9	6,3
Danmark	38 054	6,2	0,4	14,9	49,9	22,2	6,4
Finland	8 935	15,6	0,3	15,2	41,4	21,1	6,6
Italia	2 093	12,2	0,7	15,4	44,2	18,3	9,2
Island	4 073	17,9	0,2	13,2	42,9	19,6	6,2
Spania	2 423	10,5	0,7	20,3	44,9	16,8	6,8
Færøyene	1 578	10,8	0,4	19,7	47,7	18,2	3,3
Norge	3 200 719	0,5	0,2	23,8	54,0	17,5	4,0
Jugoslavia	6 710	18,8	1,1	18,4	48,1	11,7	2,0
Bosnia-Hercegovina	9 077	23,9	1,3	13,1	51,0	9,6	1,2
Tyrkia	6 817	16,1	5,1	34,0	37,0	5,9	1,8
Utvalgte land fra øvrige verdensdeler²							
Sør-Afrika	1 040	9,1	0,1	8,9	42,7	30,2	8,9
Japan	1 099	14,6	0,5	9,1	38,2	30,4	7,3
Canada	3 194	7,8	0,3	10,8	44,3	27,1	9,6
USA	23 682	8,6	0,4	11,8	43,3	25,2	10,7
Filippinene	5 056	10,7	1,6	14,0	39,3	28,7	5,7
Kina	3 411	17,4	2,9	14,5	32,1	20,8	12,3
India	5 012	12,6	1,2	12,1	43,5	23,1	7,6
Sør-Korea	3 705	2,4	0,1	10,9	59,3	25,2	2,2
Iran	7 178	13,3	3,1	10,0	47,3	19,8	6,7
Etiopia	2 031	16,9	1,5	7,9	48,6	18,6	6,6
Chile	5 072	9,1	1,5	12,2	56,2	17,0	4,1
Irak	3 227	25,8	4,0	16,3	33,8	16,1	4,0
Libanon	1 015	17,6	1,9	19,8	41,4	15,4	3,9
Colombia	1 084	7,4	0,6	16,2	58,4	12,7	4,7
Sri Lanka	6 340	17,0	1,1	14,8	52,9	11,8	2,5
Marokko	3 779	18,7	7,7	23,6	37,9	10,7	1,4
Vietnam	10 472	8,6	4,9	18,4	57,4	8,7	2,0
Thailand	2 691	10,8	6,2	35,4	37,7	8,0	1,9
Pakistan	13 965	19,1	5,0	26,2	40,2	8,3	1,2
Somalia	3 785	31,8	4,0	11,5	44,3	7,4	1,0

¹ Bare land med over 1 000 bosatte i Norge 16 år og over er med i denne tabellen.

² Landene er sortert etter andel med utdanning på universitets- eller høyskolenivå, det vil si sum av de to siste kolonnene.

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Også store forskjeller mellom menn og kvinner med samme landbakgrunn

I noen landgrupper finner vi også store forskjeller i utdanningsnivå mellom menn og kvinner fra samme land. Mange kvinner som har flyttet til Norge fra Europa, har i større grad fullført en utdanning på universitets- eller høgskolenivå enn menn fra samme land som også har flyttet til Norge. Det er likevel flere menn enn kvinner som har lang høyere utdanning. Det er ikke bare kvinner med europeisk landbakgrunn som har større andel høyere utdanning enn menn med samme landbakgrunn. Hvis vi ser på land fra de øvrige verdensdeler, har kvinnene med landbakgrunn både fra Filippinene, Colombia og Sør-Korea større andel med høyere utdanning enn menn med tilsvarende landbakgrunn. Blant personer med landbakgrunn fra Somalia og Marokko er andelen menn med universitets- og høgskoleutdanning mye høyere enn andelen kvinner med slik utdanning.

Verdensregioner

Innvandrere fra Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania har størst andel utdanning på universitets- eller høgskolenivå sammenlignet med innvandrere fra andre verdensområder. Blant personer med norsk landbakgrunn har 24 prosent grunnskole som høyeste fullførte utdanning, mens blant personer med landbakgrunn fra andre vesteuropeiske land enn Norden har bare 11 prosent grunnskole som den høyeste fullførte utdanning. Slår vi sammen Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia, har 17 prosent av personene med denne landbakgrunnen grunnskole som den høyeste fullførte utdanning, mens 3 prosent ikke har fullført noen utdanning.

Flest har videregående skole som høyeste fullførte utdanning

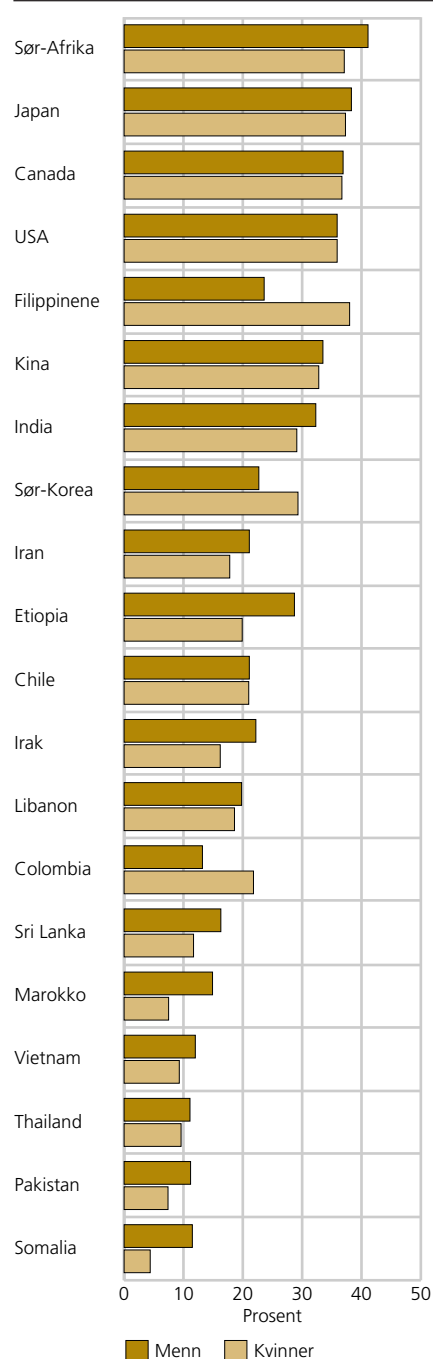
Den høyeste fullførte utdanningen som flest personer har, er på nivået videregående skole. Blant personer med norsk landbakgrunn er det 54 prosent av befolkningen som har videregående skole som høyeste utdanning. Blant personer med landbakgrunn fra Norden ellers, er det 46 prosent som har videregående skole som sin høyeste fullførte utdanning. Til sammenligning er andelen personer med landbakgrunn fra Russland og Frankrike med videregående skole som sin høyeste fullførte utdanning 32 og 33 prosent.

Tabell 3. Personer 16 år og over, etter høyeste fullførte utdanning og landbakgrunn, gruppert etter verdensregioninndeling. 1998. Prosent

Landbakgrunn gruppert etter verdensregioninndeling	I alt (N=100)	Uopp-gitt	Ingen fullført utdanning	Høyeste fullførte utdanning			
				Grunnskole-nivå	Videregående-skole-nivå	Kort høyere utdanning	Lang høyere utdanning
I alt	3 522 058	1,6	0,3	23,0	53,2	17,8	4,2
Norge	3 200 719	0,5	0,2	23,8	54,0	17,5	4,0
Utlandet i alt	321 339	12,1	1,3	14,5	45,0	20,2	6,9
Norden	94 125	10,6	0,4	14,6	45,9	22,2	6,3
Vest-Europa ellers, unntatt Tyrkia	60 002	8,5	0,4	11,4	43,6	25,9	10,3
Øst-Europa	33 070	16,7	0,8	13,4	46,4	15,4	7,2
Nord-Amerika og Oseania	28 558	8,9	0,4	11,5	43,4	25,4	10,3
Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika, Tyrkia ...	105 584	14,9	3,1	17,2	45,1	15,4	4,3

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Figur 2. Verdensdeler¹ utenom Europa. Andel med universitets- og høgskoleutdanning, etter landbakgrunn og kjønn. 1998. Prosent

¹ Bare land med over 1 000 bosatte i Norge er med. Kilde: Utdanningsstatistikk.

Litteratur

Dalheim, Elisabeth, Jenny-Anne S. Lie og Dag Roll-Hansen (1999): En skjembasert komplettering av registeret over befolkningens høyeste utdanning - forprosjekt med fokus på innvandrere, Notater 1999/89, Statistisk sentralbyrå.

Gulløy, Elisabeth, Svein Blom og Agnes Aall Ritland. (1997): Levekår blant innvandrere 1996, Interne notater 97/6, Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Øyvinn; Elisabeth Dalheim og Dag Roll-Hansen (1999): Innvandreres utdanning - en pilotundersøkelse, Notater 1999/82, Statistisk sentralbyrå.

Rønning, Elisabeth (1999): Fokusgrupper om opplysninger om skolegang. Dokumentasjon og resultater, Notater 1999/29, Statistisk sentralbyrå.

Vassenden, Elisabetta (1991): Utdanning fullført i utlandet, Interne notater 91/16, Statistisk sentralbyrå.

Alderssammensetningen varierer med landbakgrunn. Unge har generelt høyere utdanning enn eldre. Derfor vil alderssammensetningen i en befolkningsgruppe ha betydning for utdanningsnivået i denne gruppen. Dette har vi ikke sett nærmere på her.

Fra 0 til 8 prosent uten fullført skolegang

I forbindelse med kompetansereformen knytter det seg stor interesse til å få bedre kunnskap om hvor mange som aldri har fullført noen utdanning. Personer som aldri har fullført noen skolegang kan gjennom kompetansereformen ha interesse av å få ta grunnskoleutdanning. I mange land er det slik at det i stor grad er kvinner som aldri har fullført noen skolegang. Dette er også tilfelle i deler av innvandrerbefolkningen i Norge. Andelen uten noen fullført skolegang varierer fra 0 til 8 prosent. Størst andel uten noen fullført utdanning har personer med Marokko som landbakgrunn. Her mangler hele 13 prosent av kvinnene skolegang.

Ny kunnskap på veien videre

Som vi har sett, varierer det veldig hvor mye utdanning personer som flytter til Norge har med seg i bagasjen. Spørreskjemaundersøkelsen viste at det også er en del personer som aldri har fått fullføre noen skolegang. Dette er viktig informasjon som gir grunnlag for videre analyser og ny kunnskap. For folke- og bolig tellingen var spørreskjemaundersøkelsen viktig for å få tett hull i utdanningsstatistikken, slik at tellingen skal kunne gi et bedre bilde av Norges befolkning på tellingstidspunktet den 3. november 2001.